

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 12a ust. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195 ze zm.) – państwowy wojewódzki inspektor sanitarny przedstawia przynajmniej raz w roku sejmikowi województwa informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego województwa.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku opracował i udostępnił na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/wsse-bialystok/ocena-stanu-sanitarnego-województwa-podlaskiego> „Ocenę bezpieczeństwa stanu sanitarnego za rok 2021” w odniesieniu do lat poprzednich.

W ramach nadzoru prowadzonego przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku opracowano informację dotyczącą stanu sanitarnego województwa podlaskiego:

1. Ocena stanu sanitarnego w zakresie epidemiologii była ściśle związana z sytuacją epidemiczną wynikającą ze stanu epidemii Covid-19.
  - 1) Nadzór bieżący sprawowany był nad stanem higieniczno-sanitarnym, jaki powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Zagadnienia kontroli dotyczyły:
    - podejmowanych działań zapobiegania oraz zwalczania zakażeń szpitalnych,
    - szczepień ochronnych,
    - prawidłowości opracowania i wdrożenia procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych oraz oceny sprzątanania i czystości bieżącej pomieszczeń,
    - spełnienia wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
    - sposobu postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich powstawania.
  - 2) W ramach bieżącego nadzoru nad stanem sanitarnym obiektów prowadzących działalność leczniczą priorytetem były działania ograniczające rozprzestrzenianie się SARS-CoV-2. W 2021 r. nadzorem objęto:
    - 1081 podmioty lecznicze, w tym: 42 szpitale, 12 zakładów opiekuńczo-leczniczych, 3 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, 3 sanatoria, 2 hospicja, 828 przychodni/ ośrodków zdrowia/poradni/ambulatoriów z izbą chorych/lecznic, 40 zakładów badań diagnostycznych i medycznych laboratoriów diagnostycznych, 34 zakłady rehabilitacji leczniczej, 117 innych,
    - 930 praktyk zawodowych, w tym: 489 indywidualnych praktyk lekarskich, 365 specjalistycznych praktyk lekarskich, 27 grupowych praktyk lekarskich, 12 indywidualnych, grupowych i specjalistycznych praktyk pielęgniarstwa oraz 37 innych obiektów.
  - 3) W ramach nadzoru nad stanem higieniczno-sanitarnym, jaki powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne skontrolowano 152 podmioty, w tym:
    - 16 szpitali,
    - 5 podmiotów innych niż szpitale oferujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne,
    - 131 podmiotów oferujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

- 4) W wyniku kontroli stwierdzono:
  - zły stan higieniczno-sanitarny w 1 podmiocie leczniczym,
  - zły stan techniczny w 9 podmiotach leczniczych.
- 5) Sytuację epidemiologiczną w zakresie zgłaszanych i rejestrowanych chorób zakaźnych w województwie podlaskim w 2021 roku, ze względu na panującą pandemię należy uznać za trudną. Nie obserwowano epidemicznego wzrostu występowania pozostałych chorób zakaźnych.
- 6) W związku z epidemią wywołaną przez koronawirusa SARS-CoV-2 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku zobowiązana była do gromadzenia danych dotyczących sytuacji w województwie podlaskim. W 2021 r. na terenie województwa podlaskiego odnotowano, że:
  - liczba potwierdzonych zakażeń SARS-CoV-2 wyniosła 79271, współczynnik zachorowalności – 6727,3 na  $10^5$ , w tym 8567 osób było hospitalizowanych,
  - liczba możliwych zakażeń SARS-CoV-2 wyniosła 10, współczynnik zachorowalności – 0,85 na  $10^5$ , w tym 7 osób było hospitalizowanych (przypadek możliwy wg definicji przypadku COVID-19 na potrzeby nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 z dnia 31.10.2020 roku dostępnej na stronie Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie oznacza każdą osobę spełniającą kryteria kliniczne),
  - najmłodsza osoba zakażona SARS-CoV-2 miała 2 dni, a najstarsza 107,
  - największa liczba zakażeń wystąpiła na terenie powiatu białostockiego – 38913, łomżyńskiego – 7761 suwalskiego – 5153, a najmniejsza w powiecie sejneńskim – 1150,
  - izolacją objęto łącznie 71185 osoby, w dniu składania raportu, tj. 31.12.2021 r. – 3433,
  - kwarantanną objęto łącznie 273649 osoby, w dniu składania raportu 2782,
  - nadzorem epidemiologicznym objęto łącznie 7483 osoby, w dniu składania raportu 322 osoby,
  - liczba zgonów z powodu koronawirusa wyniosła 2408. Średnia wieku zmarłych to 75 lat, najmłodsza osoba miała 13 lat, a najstarsza 107 (najwięcej zgonów zanotowano na terenie powiatów: białostockiego – 717, łomżyńskiego – 270, suwalskiego – 252, najmniej natomiast na terenie powiatów: sejneńskiego – 55 i monieckiego – 56),
  - liczba ozdowieńców wyniosła 80589,
  - liczba osób hospitalizowanych w dniu składania raportu – 425 (najwięcej z powiatów suwalskiego i białostockiego).
- 7) W 2021 roku wykonano łącznie 468822 badań w kierunku SARS-CoV-2 dla osób z województwa podlaskiego.
- 8) W zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych stwierdzono, że w 2021 r. szczepieniami obowiązkowymi objęto 217617 dzieci i młodzieży do lat 19. Zarejestrowano 43 niepożądane odczyny poszczepienne po szczepieniach innych niż szczepienia przeciw COVID-19, głównie po szczepieniu przeciw gruźlicy, pneumokokom, odrze, śwince i różyczce oraz szczepieniu przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi z komponentą pełnokomórkową. Liczba osób zaszczepionych w 2021 roku przeciw COVID-19 wg Bazy Analiz Systemowych i Wdrożeniowych na terenie województwa podlaskiego wynosiła 14089 osób, wystąpiło 214 niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 10 ciężkich,

23 poważne oraz 181 odczynów o charakterze łagodnym. W przypadku szczepień obowiązkowych zaszczepiono:

- 95% noworodków i niemowląt – przeciw gruźlicy,
- 89,1% dwulatków, 96,9 sześciolatków, 99,7% czternastolatków i 100% dwudziestotatków – przeciwko błonicy i tężcowi,
- 82% dwulatków – przeciw pneumokokom.

2. W zakresie higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami skontrolowano 826 zakładów, zatrudniających łącznie 49093 osób. Mniejsza niż w latach ubiegłych liczba kontroli wynikała z sytuacji epidemicznej.

1) W obiektach objętych nadzorem, podobnie jak w roku ubiegłym, najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 80 zakładach (9,7%),
- przekroczenia NDS (najwyższych dopuszczalnych stężeń) i NDN (najwyższych dopuszczalnych natężeń) – w 62 zakładach (7,5%),
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego - w 50 zakładach (6,1%),
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – w 48 zakładach (5,8%),
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych – w 27 zakładach (3,3%),
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin – w 26 zakładach (3,1%),
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych – w 24 zakładach (2,9%),
- uchybienia w zakresie produktów biobójczych – w 18 zakładach (2,2%),
- brak rejestru czynników szkodliwych – w 15 zakładach (1,8%),
- brak aktualnych badań lekarskich – w 11 zakładach (1,3%).

2) W zakładach objętych nadzorem nadal, w porównaniu do lat ubiegłych, obserwuje się nieprawidłowości dotyczące podstawowych obowiązków, zwłaszcza brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz przekroczeń NDS i NDN czynników szkodliwych. Największą grupę stwierdzonych chorób zawodowych jak co roku stanowią choroby zakaźne lub pasożytnicze (znaczący udział stanowiła borelioza). Zachorowania najczęściej miały miejsce wśród rolników indywidualnych i pracowników leśnictwa.

3) W roku 2021 odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby zatruc w stosunku do lat ubiegłych. Najliczniejszą grupę, której dotyczyły zatrucia środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi stanowiły osoby pomiędzy 25 a 30 rokiem życia.

3. W ramach oceny stanu sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych, pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego skontrolował 4746 zakładów.

1) Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia na terenie woj. podlaskiego należy uznać za zadowalający.

2) W porównaniu do 2020 r., wzrosła liczba otrzymanych przez PPWIS w Białymstoku powiadomień w systemie RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach), w szczególności dotyczących zanieczyszczeń chemicznych żywności (głównie pestycydy).

- 3) W roku 2021 pobrano ogółem 2347 próbek żywności, z czego zakwestionowano 40.
- 4) Zauważalnym problemem w bezpieczeństwie żywności stały się przekroczenia pozostałości pestycydów w surowcach i produktach roślinnych.
- 5) W 2021 r. wykazano wysoki odsetek nieprawidłowości w znakowaniu, prezentacji i reklamie suplementów diety, wprowadzanych do obrotu za pośrednictwem środków komunikacji na odległość.
4. W zakresie higieny komunalnej województwa podlaskiego przeprowadzono 2939 kontroli. Pobrano 1191 próbek do badań laboratoryjnych. Za uchybienia stwierdzone podczas kontroli nałożono ogółem 46 mandatów karnych. Wodę o kontrolowanej jakości w województwie podlaskim spożywało 1133195 osób, z czego 285978 (ok. 25,24%) spożywało wodę, której jakość w różnych okresach w ciągu roku była kwestionowana.
5. W ramach oceny stanu sanitarnego i higieny procesów nauczania w placówkach oświatowo-wychowawczych w 2021 r. nadzorem objęto 1999 placówek. Rok 2021 był kolejnym rokiem pandemii. Sytuacja ta wymusiła konieczność znalezienia rozwiązań, które pozwoliły na powrót do nauki stacjonarnej. Opracowanie i wdrożenie procedur przeciwepidemicznych przez kadre zarządzającą skutkowało zmniejszeniem ryzyka rozprzestrzeniania się COVID-19, pozwoliło też na podniesienie efektywności kształcenia, w tym organizację praktyk zawodowych oraz zapobiegło społecznej izolacji uczniów.
6. W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego stwierdzono, iż w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to w szczególności dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, służby zdrowia i oświaty.
7. W ramach nadzoru sprawowanego nad warunkami higieny radiacyjnej nad 462 zakładami, w których użytkowano 850 medycznych aparatów RTG i 462 urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne. W związku z ogłoszonym stanem pandemii zmniejszyła się liczba przeprowadzonych kontroli. Stan pandemii spowodował wzrost liczby stwierdzanych naruszeń wynikający ze świadomego nieprzestrzegania przez kontrolowane obiekty przepisów prawnych, co jednak nie wpłynęło znacząco na stan ochrony radiologicznej województwa. W 2021 r. zainstalowano wiele nowoczesnych aparatów rentgenowskich, co pozwoliło zwiększyć zakres stosowanych procedur radiologicznych. Nowoczesna aparatura pozwala na poprawę stanu higieny radiacyjnej w województwie.
8. W zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej Państwowa Inspekcja Sanitarna, mimo trwającej pandemii, realizowała liczne programy edukacyjne, akcje i kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia tematyczne, imprezy środowiskowe itp.
9. Dział Laboratoryjny WSSE w Białymstoku prowadzi nadzór merytoryczny nad działalnością laboratoriów działających w systemie zintegrowanym w PSSE w Łomży i w PSSE w Suwałkach, przeprowadza szkolenia i konsultacje w zakresie pobierania próbek i wykonywania badań/pomiarów. Działalność laboratoryjna jest integralną częścią systemu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego ludności województwa